

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De Usura [et] de termino siue t[em]p[or]e vite. Sermo. CXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De Usura

valore pcedere relinq. aut g. p. tpe d. cermiare solutiois. aut i alio i q no p. solucit res pl. vale...

sup. pz. Un n. min. dat. ca. epio. sz. pp. nam. rei. q. min. valer. i. vno. tpe. q. i. alio. Et. sic. d. d. d. e. ecouerso. i. casu. pmo. Lu. h. p. cor. Alex. de. ales...

R. q. t. i. o.

S.

Nota.

113 bene

D.

Radix oim maloz

Radix oim maloz e cupiditas. i. Tim. vij. In pceden. Uti. fimo. audist. de. hac. pessima. radi...

z elpe. Expedito q̄ finio siue tpe gfe i pre. scq̄
 nē scōs finio vics vice. de q̄ de. p̄ba. que n̄ tras
 grediet. s. dū se viuere arbitantes. Et qz circa
 finio gfe dicit est de veditioe r̄pis ex pre ven
 ditōr: merito ē tractādū est de emptioe ipius
 r̄pis ex pre emptoris. Et de h̄ in p̄nti ser. statui
 ponere res q̄ones q̄s ponit s. Bernardi. i tra
 ct. suo de vsu. P̄ria q̄n z quō liceat v̄dere ad
 vitā reddi: p̄diales z p̄siles p̄c̄ inire. Secdo:
 an liceat emere h̄ditarie hereditates p̄diales:
 Tertio an lz emere p̄cūarios reddi: h̄ditay

A Circa p̄mū q̄ri p̄r: v̄z abs/ (re seu ad vitā.
 qz vsure vicio licitū sit emere ad vitā reddi: p̄
 diales: Ad q̄ dōm ē fm. Alex. lō. q̄ clis p̄c̄
 licite fieri potest: z h̄ p̄lici rōne. P̄rimo rōne
 veri dñij. Secdo rōne dubij seu p̄icti. Tertio ra
 rione iusti p̄cij. P̄rimo h̄ licz rōne veri dñij.
 nā q̄ dñs ē altius p̄r: dñs ē est vsus illi. Ma
 nifestū est ac q̄ dñs v̄r: alit̄ rei sic cā in alterū
 trāfferre p̄r: sic ē it̄ alit̄ trāfferre p̄r vsu fructū
 illi: fr̄ca sibi rei. p̄p̄tate. sic p̄z manifeste i locat̄
 U t̄ etiā p̄bati posse ex dñio vero/ q̄ sic dñs rei
 cā trāfferre p̄r simplr dādo v̄l v̄dēdo cā: vel re
 tinēdo. p̄p̄tate rei z trāfferēdo vsu. sic p̄r da
 re seu v̄dere q̄ ad determinatū t̄p̄o seu p̄r̄icare.
 Et q̄ p̄z q̄ licite p̄r v̄di atqz emi reddi: ad
 vitā rōne dñij. Secdo h̄ etiā licz rōne dubij
 seu p̄icti. nā sic p̄z ex de vsu. in c. nauigari. Si
 q̄s panē/ vinū/ oleū z p̄silia v̄dit vt ampl̄ q̄
 valeat. p̄ eis in certo t̄p̄o recipiat: si t̄n ea p̄cus
 t̄p̄e nō fuerat v̄ditur: rōne dubij q̄ pl̄ accipit
 q̄ dedit excusat in t̄i casu. vt dicit̄ est in p̄c.
 ser. nisi al̄s aliq̄ sinistra int̄tio influerit. Sz
 si in emptioe vel v̄ditioe redditiū ad vitā du
 biū est: Utz vendēs plus det q̄ accipiat: qz. l.
 emēs cito mori p̄r ē n̄ p̄cepta forte. z v̄z emēs
 pl̄ accipiat q̄ det: qz mltū p̄r viuere/ aut cito
 mori. P̄z q̄ clis p̄cus rōne dubij q̄ inde pue
 nit ex pre v̄dent̄ atqz emētis licit̄ est c̄fend̄

A Dubitat: an res p̄para min⁹ dimidia pre iu
 sti p̄cij: v̄ditōri d̄: reddi vel retineri: R̄n̄: q̄
 si res min⁹ dimidia pre iusti p̄cij p̄par: in p̄r̄ce
 emptoris est sup̄plere p̄cū iustū: vel a p̄ctu re
 cedere. vt apre d̄r t̄p̄. ex de emp. z ven. in c. auz
 dilecti. Et t̄n v̄z fm glo. ibidē. sup̄ h̄bo dece/
 ptiois. vbi d̄r. q̄ cū dolo dar cām p̄ctū. Pura:
 dolo ce induy ad vendēdā rē aliquā / alias nō
 v̄ditur: nō tenet p̄c̄. vt. ff. de dolo. l. z elegā
 z. r̄ij. q. ij. q̄ q̄s eps. in fi. z ex de rez p̄muta. cū
 vniuersoz. vbi d̄r. t̄p̄. q̄ decept̄ z nō decipiēt̄/
 bus iura subueniūt. Si v̄o incido in p̄ctū qz
 v̄ditur: erā: sz p̄ dolo t̄cū min⁹ v̄didi: v̄l per
 dolo meū pl̄ emisti tenet qdē p̄cus: sz agit ad
 sup̄plēntū residui. ff. de actioe emp. ce ven. l.
 Julian. §. Si v̄ditoz. Si v̄o dolo nō dar cām
 p̄ctū/ nec iudic in p̄ctū: t̄cū si decept̄ suz v̄tra
 dimidia p̄cē iusti p̄cij in v̄ditioe: r̄z qd̄ h̄ d̄r: vt
 si fieret ex ignozātia vel insipientia: sicut fit in
 ebriosis/ iuuenib/ aut p̄digis: vel sibi. t̄cū de
 cepto fiat restitucio. L. de rescin. v̄di. l. ij. Si

aūe decept̄ sum min⁹ dimidia pre iusti p̄cij: nō
 possuz agere ad aliqd: qz licitū est fm leges cō/
 trabētib/ sese adiucē decepe vsqz ad dimidiū:
 iusti p̄cij. ff. de minor. l. i. cause. §. i. p̄cio. Sz
 di. q̄re lex nō p̄hibet coraliē ne q̄s decepiat. p̄r/
 mū: R̄ndet. l. Tho. q̄ lex dar p̄plo i q̄ sūe mlti
 deficientes a v̄tute. Et iō solū p̄hibet ea q̄ d̄stru
 unt h̄mānū iuicū. v̄z excess⁹ magnos: q̄n q̄s
 decepit v̄tra dimidiū iusti p̄cij: t̄cū ci cogit ad
 restitucioē. Ecclia at̄ i suis p̄ctib/ dolo facere
 n̄ d̄z. vt p̄z ex d̄ dona. c. p̄ r̄uas. Lū ḡ lex d̄r: licz
 d̄cipe citra dimidiū iusti p̄cij: v̄l dicere. licz. i.
 ipune fit. Et notādū: q̄ in p̄ctib/ bone fidei: si
 dolo dar cām p̄ctū: nō p̄ p̄ctēs: sz p̄ int̄mediā
 p̄sonā: tenet p̄tract̄: sz dar actio de dolo p̄ moy
 diarozē. ff. d̄ dolo. l. z elegānt. §. i. i. glo. Sz
 di. q̄s: p̄c̄ emēdi z v̄dēdi ē mere volūtariū: qz
 nullūius cogit emere v̄l v̄dere. Et iō p̄tractio
 p̄cij rez venaliū mere volūtaria erit. z p̄ p̄nsioz
 t̄cū iul' r̄oz mere volūtariū. Ad h̄ d̄cedū ē: q̄
 licz d̄ iure nō cogar rē meā v̄dere: cogoz t̄n in
 p̄tractu v̄ditiois formā z regulā iur̄ z iusticie
 obfuarē. Et iō v̄dēdo nō licz mihi rei meētū
 stū p̄ctū p̄ere z accipere: t̄cū ipono: nō vt sim/
 p̄licet mee: sz vt i alit̄. cōmūtade. Et iō sz Do
 stien. licz aliq̄s ab initio cogi nō possit rē suā v̄
 dere v̄l alienā emere. vt p̄z. L. de p̄tra. emp. l.
 dudū. si t̄n exposuerit rē venalē z p̄ctū offerat:
 z p̄ iusto p̄cio dare nō v̄l: cogi p̄r p̄ iudicē q̄
 iusto p̄cio v̄dat. ff. de. offi. p̄fec. v̄rb. l. j. §. cura
 carnis. Tertio tal' p̄c̄ licit̄ ē rōne iusti p̄cij
 debet em̄ seruari i tali p̄tractu eq̄tas nālis iur̄
 sez in v̄dentē z emētē ad h̄ vt licit̄ sit: qd̄ fit
 si p̄ctū qd̄ dar ab emēte. p̄portionē rei dare ab
 ip̄o v̄dentē. v̄n q̄n est in eis excess⁹ q̄ corūpar
 h̄ac p̄portionē siue ex pre v̄dēt̄ siue ex pre emē
 tis: t̄cū p̄tract̄ tanq̄ illicit̄ rescindi p̄r/ pura si
 p̄cium notabiliter excedat rem vel res p̄c̄/
 cū ei. Et dico notabilr: qz p̄r parū excess⁹
 p̄cij v̄tra rē/ v̄l rei v̄tra p̄ctū: tal' p̄tract̄ nō vt
 ctat/ sed p̄r excessū notabilē atqz claz: p̄rerea
 statutū est ex de emp. z ven. i. c. cū cā. q̄ si q̄s de
 cept̄ est v̄tra dimidiū iusti p̄cij: p̄r recedere a
 p̄tractu/ v̄l agere ad p̄cij sup̄plēntū. In q̄ ca;
 glo. ait: q̄ dimidia ps iusti p̄cij sic h̄eat icelligi
 h̄bi ḡra. res valet. r. z dar p̄ q̄tuoz. In h̄ appa
 rer q̄ v̄dēs i ser decept̄ ē: qz q̄ ser s̄ pl̄ q̄ q̄r/
 tuoz. p̄z q̄ v̄tra dimidiū iusti p̄cij v̄ditoz des
 cept̄ est. P̄z etiā ip̄a deceptio ex pre emētis.
 h̄bi ḡra pono q̄ res valeat. r. ce emptoz soluit
 r̄vj. decept̄ ē in ser: q̄ sūe pl̄ q̄ ps dimidia q̄ ē
 v. Et iō p̄r agere ad recupandū p̄ctū: qd̄ pl̄ di
 midio iusti p̄cij dedit: qz v̄tra dimidiū iusti p̄/
 cij decept̄ est. Nō aūc sic si t̄n in. v. decept̄ est sz
 qz. v. ip̄m dimidiū sūe. p̄rerea p̄tra accozē nō
 p̄r agere i foro iudiciali. De hac mat̄ia parebit
 i seq̄ntib/. Ex his ḡ p̄z: q̄ si i p̄facto casu inē

Et q̄litaz
 in emē
 de nā sui. dico aūc ex nā sui: qz ex pre p̄tractib/ rē z ven/
 potest esse viciū in p̄tractu p̄rerea coruptaz dentem.

R
 q̄litio

S

Nota

B

Nota

inertione. pnta si aliqd dices ad sufficiencia bay
bens non ppter vire necessitate sed ex avaricia
vt dicitur fiat tales redditus emat/ tuc em ex par
te dicitur e curpe luca. ¶ Si ar qrat q eglitas i
b hru fuada e: Dicedu q tuc eglitas obfuaf.
qn ptiu rate qntat/ e q pefaf/ care ement/ z
sanitate eiusde: ac picul circa fructu possessiois
sollititudine z labore/ n apper qd norabilr heat
melioze pre: vtz scz emes vl vedes. Si ar tal
egras norabilr corruptat: certu e q pttace tuc
oimo illitit/ cedet/ e. Et u his cor. bal. L. d vsu.
l. si ea pacioe. L. u/ et ide sentit Pe. ¶ Ptz
q: si pttace/ emprtois z vedtiois redditu ad
vira sic licit/ q ibi sic vltu ptiu inf emere z ve
denre. Secdo q no sic ibi corrupta sine mala in
reio: nca q vedes sper emerez cito mori z emes
se speret diu viciuz: z plus qz dedit recepuz.
S; emes cogiter: ego pmitto me deo/ si citius
moriar qz pecunia tota recepo placz mibi p rez
pub. refiduu ordinari vl eo vri: vl p moasterio
aut ecclia zc. Uedes cogiter fiat dei volutas si
ue cito moriar sine diu viuat: factu e dare suc
cessiue qz sil: z i casu nece e hie pecunia: neqz ve
des geulef de morte emez/ s; pmitat voluca/
ti diuie. Sed pta pdiera qda obstar. ¶ Prio
si qd dicitur: q h no licz: qz inertio pl/ accipiend
vsurariu fac: et de vsu. i. c. pti. Sed iste q tales
reddit/ eme/ b facit inertioe pl/ accipiend: crez/
dens em viure q pl/ accipiat qz dedit. Ad qd
dicedu e: q hic no agit de vicio ex pre pttabes/
seu inertent/ s; de vicio pttace/ in se. vtru scz
ex forma sua sit viciosus an no. Et dicitu e sup:
q viciosus no est: si inf ement/ z vedent/ eqli/
tas suaf: q seruata etia si ptingat ement/ acci/
pere pl/ qz dedit: sic vtiqz suu: z b ex na pttace/
¶ Pzo e etia intelligtia clarior est notadu: q
triplex est pttace/ in q differetia mag est. Pzi/
mo est pttace/ mutui. Secundo est contractus
comodari. Tertio est contractus venditionis
z emprtois. Pmo qdem in contractu mutui
em pensaf suba rei rpius valor: z no vsus vel
fruct/ eo q rone vsus no licz recipi vltra soz
te: s; sufficit q mutuari reddat valor rei: z no
opret q eadē res in nūero reddat: qz in mutuo
dntuz trāffert: sic siqs alfi mutuat pecunia: ar
gentu no monetariu. cupru. ferru. frumētū zc.
Secdo autē i comodato cadē res in nūero reddi
debet: qz i eo dntum no trāffert/ z comodās pē
re reperere qntūqz placet: s; p vsu illi/ nihil re
cipi dz: qz alias comodariu i locatu trāffret. vt
siqs alteri comodaret vasa argētea/ anulos/ cā
taros zc. Tertio i emprtoe z vedtioe pefaf sub
stātia z vl/ rei. Et tō si emprto iusto pto emie
z ptingat q ppe possessionē fructu pcpiat pl/
qz dedit sic iuste suu: z totū d forte est. Nā i em
ptioe z vedtioe si pl/ accipit seu accipi speraf
qz datu sit/ viciosuz no est/ cū totū de forte sit.
z b vificaf tā i emprtoe z vedtioe q simplr sit
qz in illa q fit ad rps seu ad vira. Nā eo iure q
qs recipit z fit iuste suu in possessioib/ simplr

Obiecto Prima

Obiecto Triple

empr/ eodē iure accipit aliqd pl/ qz dedit i pos
sessionib/ vl redditib/ ad vira sua/ eo q sic dī
ctū e totū qd pl/ accipit est de forte: cū subam
rei atqz vsuz z fruct/ illi/ emat. ¶ Secdo obstar
qdā inf qd fuit Hoff. in ri. de vsu. q ait: q q dār
pecunia ecclesijs: z recipiūt ab eis certas possess
sioes renēdas toto rpe vite sue: vt post mortez
cor/ possessioes ad ecclias reuertat: pecunia etia
apd eccliaz remanēt: zc/ illicite/ e: eo q boies
muleū viuere sperat: eo q talit/ hētes credūt
se ampl/ pcepturos d redditib/ ipaz/ possessi
onū qz sic pecunia: quā dederūt: cū sic sup dicitū
est sola inertioe metali vsura comitti possit. Ad
h dicēdu q vtz e q sola spcs vsurariu facit in
pttactu mutui/ si seu iter pttari: sic p; e d vsu.
i. c. vsu. qz ibi spaf aliqd qd no e de forte: s; sic n
ptingit b vbi va vedtio e. Et circa h etia pē qz
ri: q iure vedens ad vira pura possessionē ptiu
e/ rētinere pē: qz emes p/ emprtoe paz/ supui
rit. Ad qd dicitu: q illd a vedtoze licit/ tenent
pē rōe tituli iuste emprtois z vedtiois. Nā sic
dicitu est tal/ zc/ est licit/ qz i adit piculū z du
biū ex vtraqz pre: qn cū iste emie ad rps dubiū
e vtz dbeat supuiure pl/ vl min/ pta tal/ in
certitudo rps fac eglitate i vtraqz pte. Et cū
qs vedit possessionē ad vira emez/ vedit rps in
certū: qz i gnat qntū dbeat supuiure emes. Et
cū definiatio rps pēdeat a nā z no ab boie. iō e
ppter bois inertione: ex nā qz/ vere trāffert
res i emere. Et qn mozt licz paz/ viciuz: ex nā
eiusde/ zc/ reuertit ad vedent/ nec videt b dif/
fictas maior qz i bis q simplr vedit. Nā si qs
emeret equū: z p eo solucet ecclū floren. pttac
q si equ/ i castinū moztet/ nihilomin/ vedes
iuste sibi illos centū florenos rētinere: qz ius ex
re emprta nulla vtilitate emprtoz pttace/ fuit/ s;
Et h dūmō alias i tali vedtioe n iteruēit fraus
aliq. ¶ Tertio obijctūe qda z dicitu: q qn i p/
ctu tā vni/ qz ali/ bz portioze pte: pttace/ illicite/
est. i. si vedes bz portioze pte illicite/ e: suo mō si
emēs bz portioze pte pttace/ e illicite/. Et h videt
eē i pposito. Nā sepe ptingit q viti ce mlitres
xxv. annoz emie reddit/ ad vira. p taz paruo
pcto q infra octo annos pcpitūe totā forte. Et
licz mozt possunt ifra pdictos octo annos: pba
bili/ tū est q possint viuere in duplo. Et q tūc
piz q emens habz i fauore suū illd qd frēqnti/
us accidit/ z qd pbabili/ est: z vedens i suū fa/
uorez bz qd rari/ euenire solet. Et sic piz q est
ineglitas i pttactu: pta illicite/ esse videt. Ad
h dicēdu est q piz solutio ex pdictis: qz pttace/
iste no dz illicite/ iudicari: nisi qn inf ement/ z
vendent/ iuris nālis eqtas no fuaf. In pposit/
eo aut casu no videt fuari tal/ eqtas ppe ement/
erat/ qz vifite est q tātu supuiure debeat q
muleū lucrabit/ z q infra modicū rps recipiat
forte. Et sic portio est p dicitu ement/ qz ipi/ ven
dent/ nisi forte mulier vl iuuentis emēs cor pl/
cūlis z infirmitatib/ exposit/ effect/ q no videt/
re/ aperte qd isto/ pbabili/ effect/ aut ement/

Obiecto Secunda

Nota

113 b

Equi iuris rural/ squa

Turpe lucrum

obiecto Solutio

vivere p tantu tps q ipe vendes ledat notabil
lic in hccu: aut ipm mori ifra pdictos anos: de
bet q in tali hccu ve licet hie emetis eras z ifru
mitas pparari. sz qda pdictu q no lz se expone
re piclo: sed talis est h. g. zc. Ad qd ddm e fin
Laudul. iij. sniaz. xv. di. q tps emes no expoi
nit se piclo danofo p p rrouerfa doctoz. Un
siqs hie inretonne q noller aliqd facere p deu
z facit aliqd de q est rrouerfa inf doc. dato q
illd qd facit fit malu z hru: bono: credit in q
no peccet. Dec ille. Hecm opio no mltu videt
rura: sz securioz z hioz vif illa de q sup dicitu est.
imo opio Ladulphi nlls mo est pto pdicada.

no hñ

Equitas
iuris na
tural tuc
sequat.

¶ Circa scdam pre est qd: an liceat emere here
ditarias possessiones pdiales hdirarie: Ad hac
qone ddm e q sic dmo nalis iur/ eqtas fuef.
Et h tuc fit qn in tali hccu rata eqtiras obfuaf
q no p aliqd manifeste apper qd p hntu bcat
melioze pre. Si ho apper q pccu min/ sit reipe
ctu rei empre: tuc ex pre emetis e corruptio eq/
tatis: z tenet emes ad iustu pccj supplementu. Et
si pccu e eia puu q eem min/ dimidietate iustu
pccj / possit vendes in foro iudiciali recedere a
hccu. si aut res empre pui valor/ est: z pccu ita
magnu q notabilr re vedita supercedit / tuc ex
pre vendetis eqtas e corrupra: z in foro pscie re
net pdice vendes restituere qd accepit vltra p
ciu iustu. Est et excessus eem vltra dimidiu iur/
fit pccj pot emes recedere a hccu. Hicm alit vi
ciu esse possit: pura siqs decipies semetipm. cre
deret q redderet hereditarij p ram puo pccio hñ
possit sic qn emut ad vita. Si em sic sup dcm
est in pma pre fmois qn redder/ emut ad vita
pccj pccj pccat illit/ est hccus: mltro amplu
qn hdirarie emerit. fm em Alex. lo. qn vedu
no a paupe sca est p arta neccitate: tuc empre
locu inuenciois tener/ p ca iniusta est. p ne
cessitate vendetis z malicia ipius emet/ q pro/
pter qd pl/ accipit iustu rculu possessionis no
bz. ¶ Proiu aduertedu est q qn qd emir pos/
sessione simplr vel ad tpus / z h ca lucri qd em
expectat ex na tps / no ex na rei possesse: tuc est
viciu in hccu: z tale in iure dz turpe lucri. Si
ho bmoi possessio emaf ca lucri: z talis empre
p vendet/ neccitate fuerit min/ iusta: cu ei re/
neat ex charitate subuenire gtris: tuc in tli hccu
vltre viciu est. no qde p se: sed p eqpollentia
rei. qz lucre qd ex tali hccu dinoscit puenire mi
litar/ p pimi charitate. Si ho possessioez quis
emaf no ca lucri pmo z p se: sed ad sua z suoz
vilitate vite atqz neccitate dmo in empre ser
uet eqtas iur/ nal / si accescat pccsu tps pl/
q dat iuste fit illd emetis. qz illd accipit tanqz
suu pcc/ hcc/ ip/ nam: z no rone tps nisi valde
pccus. Siqs aut obstar/ q si emut redditus
hdirarie pdicto mo: neccario ptingit fieri excef
sum notabile sup forte p hdiraria successio/
ne qd videt iniustu. Ad qd ddm est: q nec nale
ius / nec ius positiu dicitur: q iste q hdirarie
emir rem: teneat tantu dare p. ca qru pbabile

Turpe
lucrium.

oblectio.

Solutio

est q debeat recipi ipe p vita sua z filij z nepoz
res z cora posteritas ei. qz fm h res q hdira/
rie emir mi me sub iusta estimatone cadere pos
set. Sed qn tarat pccu iustu / sufficit q habeat
respec/ ad illu q emir z ad ei posteritate vltqz
ad certu gdu. pura forte vltqz ad filiu vel nepo
tes. no aut opz q beat respectu ad oes q ei suc/
cedere pnt vltqz ad ome tps. qz sic res q vendit
eximari no possit. Et sic breuit in talibz stadu
est puerudi pnt iur/ arbitriu bonoz viroz ei/
mentu deu: qz iudicio pccu estimari porest.

¶ Quantu ad retriā pre fmonis qrit: An lice
at emere pecunarios reddit/ hdirarie seu ad vi
ta: Ad h ddm est fm Alex. lo. q tps hccus lic
tus esse pot. Pro cui/ intellectu e aduertedu q
qdruplr pot ee viciu in hccu. Prio ex ca mali.
scdo ex ca efficieti. tertio ex ca formali. qro ex
ca finali. Pmo modo pot esse viciu in hccu
ex ca mali. i. ex pre rei q emir vel vedit: pura q
res minie vedibil/ est: sic ho liber q vedi no pe
nec spualia pnt vedi: nec ee pot vedi aliena res
Et fm huc modu hccus bmoi fm aliqs viciat
qz pecunia no pr vedi. Et in tati fm eos talis co
tract/ viciat: q ab actu empreis declinat / z hccu
murui irrat: ex q no licz spare lucre. sic p/ ex de
ysu. in c. p/uluit. Sz tñ p ruderu q i rebz nris
ria habem/ bona. Pmo mobilia. scdo imobily
lia. tertio ius in vrisqz: ita ipm ius vedi pot si
cut mobilia z imobilia. q no vedit ipa pecunia:
sz ius pcciedi reddit/ ipos pecuniales. qz ius
em pecunia vedi no possit. nisi de alio gno qz pe
cunia vsual/ sit vederet/ rōe argeti minoris vl
maioris: aut rōe cupri zc. als em pecunia vsual/
vedi no pot: qz non pot mar/ aut min/ recipi qz
ipa in se sit hccu murui fieri pot cu pecunia: et tuc
no lz vltra forte recipi: trāsit tñ cu vedito iure.
Ud em/ em aliqd qd emi vel vedi no pot: z tñ
cu aliq alto trāsit qd de iure emi z vedi vals. sic
ius patronat/ qd spuali annexu est: z tñ trāsit
cu veditōe ville vel fundi / q de iure vltqz ven/
di pnt. Sic p/igit in casu pposito. vedit ei ius
q vedito pecunia trāsit. Ius em pcciedi qlibet
anno tale pecunie qstitate sup bonis altcu/ vey
detis siue hdirarie / siue ad vita ipius emetis:
no est pecunia / sz distinguit vnū ab alio. Est tñ
vey q alia rōe no pot vedi pecunia qz ius patro/
nat/. Pecunia em non pot vedi: qz mediu est in
veditōe. qd singlarit vey e de pecunia vsual: qz
staret alia pecunia no vsualē loco argeti vel hz
aliqs gduz ei/ vedi licite. Ius aut patronat/ vey
di no pot: qz spuali annexu est. ¶ Scdo pot ee
viciu in hccu ex ca efficieti. i. ex pre pccus. sic
est cu qd fingit se emere id qd in pign/ in cndie
recipit. z sic pccit fruct/ talis rei zc. et tuc a vi/
cio vsure no excusat. or. ad h ex de pigno. Illo
nos. Et h mo possit aliqs dicere q h viciu est:
qz tantu e est sic inuare centu p decē qlibet
anno. ita q sic pccus inuare idirecte: empre
onē fingēs murui facit. sicut coiter fit in loca/
dis castris z possessionibz: vbi p mutuo impy

Viciu q
duplex e
hccu.

Dubiu

D
dicere
cunda.

Mora

e

De Usura.

gnorat possessio: cui fructus mutuas percipit vsqz ad solone mutui. Possit tñ dici fm b. Berardi. q argumentū illud a sil' nō valz: qz in tali seruo nō est mutuum directū nec indirectū. Nam vbi mutuum est mutuat' / ipi mutuatū i pto obligat. s; in tali casu pēu trāsit: z ius percipiēdo rñ redditū stat i lucro z pto ipius epozio. possit tñ in h seruo incidere viciū ex pte dñti p pē cupiditate z auaricia ei'. s; h nō accidit cō tractatūz h ex ipius seruo nā. ¶ Tertio possz eē viciū in seruo ex cā formali. i. ex pte pacet appo sici rei q trāsfigit. h est qñ apponit pacetū qd re pugnet rei q trāsfigit: ita q ipa res nō parit appo ni tale pacetū. z h mō ptingit eē viciū in simo; nā. Alio mō qñ pacetū repugnet seruo. h est qñ seruo fructus est. z tale viciū vsura facit. Usura s; qdē est in h q aliqd exigit ex pacto rō rei mutuat. Tale aut viciū nō est i p dicio seruo: cū ibi nō mutuum s; va veditio sit. ¶ Quarto mō pōt eē viciū in seruo ex cā finali. i. ex pte pēq. ex tale viciū excludit ab isto seruo / qñ pportional' iuri pēu qd vedit. Reglarē siqdē est q seruo empzois z veditiois illicit' est: cū in eo iur' nāl' eqtas nō suat. s; cū tñ suat eqtas: ita q nō est notabil' excessus pēi sup rē venditā nec ecō verso: tñ licet' est seruo. Non g negat q talis tractus viciari nō possit ex pte pēq: sed tamē sicut pōt viciari: ita pōt rāficari Alio quoz qz modo pbant aliq bunc tractū esse licitū: qz licite qz emere pē pēu p cētū libris: z pēum empzū possit h ditate dare. p se z heredibz suis: h vici' pacto q recipiēs pēu obligat' p se z heredibz suis dare qlibet anno c. solidos. vel min' fm cōem est: maroz: z nū' differt in ppe cru dei. vtz hēat h mediate vel imediate. seruo licet' esse videt. Faceoz tñ q nō est honest' nec decet: sicut est seruo q emū reddit' p diales. ¶ S; p dicitur arguit qdā dicēs h iō nō l' cere: qz pēu ad h inuenta est vt mediū sit inf ementē z vendētē: nō vt emat' z vedit' p qd emēs z vendēs pecuniā. vtz ea ad finē ad quē nō est inuēta: z p pns peccat. Et maxie / qz talis seruo nō videt' reduci posse nisi ad seruum mutui. Rō h: nō est: qz cū pecūia nō possit emi vel vedit: cū nō sit extrēmū empzois v' veditiois: sed mediū. seqt q non pōt seruo iste reduci ad venditionē. Error tñ est q locatio nō possit di/ cinē comodariū. q ad serū mutui eū reducere necesse est: s; in eo sic in pcedētibz p'z / nō lz spare lucz. ¶ Ad h dōm est q sic p'z ex pcedētibz / h nō emū pecūia: sed ipm ius: p'ea mutuum mi/ nime pōt dici. ¶ Itēz aliq opponit z dicit q h v' accessus lucri ad forte. tñ aut accessus si ue successiue / sine sil' fact' seruo variare nō pōt qz v'robiz vtz ipa vsura: cū vsura sit qdā ac cidit forte. sic p'z. iij. q. iij. p'criq. S; si fiat ac cessus sil': pura siqd dar c. libras vt recipiat. xx. in vno anno. vsura est. q eodē mō siqd dar decē vt recipiat. xx. in duobz ānis vel in tribz / vsura est. Hoc aut ptingit qñ emū pecūiales reddi

Die nō.

Uicū in seruo ex cā formali.

Et cā finali.

R

pecunia mediū ē em. z v.

tus in cert' annis / lucz nō solt equal' fortz: s; ēt excedit forte. Et qñ talis excessus p success suā pceptionē redditū fiat: tñ h seruo nō rari ficat / sed p dēnar. qz nō differt vtz talis excess scētia successiue v' sil' recipiat. Ad qd dōm est q h nō est accessus lucri ad forte: qz in veditōe sic p dicitū est / rotū de forte est. Nec g in h seruo mone dicitur sine de seruo seruo / sine rpe. s. vite. seqt nūc cert' seruo. s. culpe. de q dicit in seqn. ser. Rog' g dēu vt sua miscōia et pietate nos custodiat: ne pessimis ramis auaricie inuolua mur: ex q tanqz ex radice cūta mala pcedunt. Qd nob pcedat dñs nī te. c. bis i scla bñd. Am

De seruo seruo. Ser. Cxii.

Redix oim maloz est capti. ad Tim. vi. In pcedē. ser. Gaudis de seruo seruo sine rpe: vtz ad vitā. quē tminū cāgit p'ba dices in ps. quē nō trāsgradiēt. s. diu arbitrātes se viuere. De quo seruo audis pmo Verū absqz vicio vsure licet cū sit emere ad vitā reddit' p diales: seruo an liceat emere hereditarie possessiones p diales: Tertio an liceat emere pecuniarios reddit' hereditarie seu ad vitā: s; hūc sup est dōm de seruo seruo vtz culpe. de q supius ser. ex. D. Et hūc tminū rāgit p'ba di. vbi s. l. neqz puerēt op' re terrā. s; sic faciūt q insatiabile cupiditate flagrat: vt sine seruo eoz diuicie cumulent: vtz dēt: s; tminū ipi empzois q non statz bz soluere pēu mercātē: q oia pcedit ex pessima radice auaricie. Pro g'ra Aue. Ra. o. ma. est cu. vbi s. ¶ Pro intellectu ill' r' r' t' t' t' t' t' vtz culpe est aduertēdū q in re vendēda pōt triplex pēu p dierari. Prim' d' iustificatū z limitatū. Ser' cundū augmentatū. Tertiu' minoratū. Et in h stabit rō seruo. De pmo g' pto iustificato z limitato p' dilatio em solonis pēi rei empze est norandū fm Scot. in. iij. dist. xv. q pensario valoris vsualiu' rez. viz aut nunqz pōt a nobis fieri / nisi p p'ecturalē seu pbabilē op'ionē. Et h etiā nō p'ualit' seu sub rōne z mēsurā ind' uisibili in pl'z min': sed sub aliq latitudine ppe tenti: circa quā etiā latitudine diuersa hoim ca pita diuersi mode iudicāt. De h sup' latius dist' ser. c. ij. s. p'rotū. ¶ Secūdo est norandū q hūc iustit' pmi pēi. s. iustificatū z limitatū pōt etiā distingui triplex qdus z etiā iustus. Primus pōt notari pius. Scōs discret'. Tertiu' rigid'. Prim' est pēi minoris: scōs mediocris: cert' maioris. Verbi g'ra. sine decē pecie panni eius dem bonitat' / laboris / z artificij / z expensēba rñ. x. p'ctaz p' varia capita / z diuersas snias hoim varia extimatio sit. Et tandem repūnt' ipi extimatores circa illas triplic' variari: vtz pura qdā extimāt quālibet illaz pēi qnqua ginta floren. Et h dicit pōt pēi limes z qdus p' us. Alij extimāt quālibet eaz valere qnqz ginea cū bimēdio. Et talis pōt dici limes z qdus dist'

B pēu p g' mēta

Defen nes me taroz iustoz